

ved forskellige andre Lejligheder, som om Staten kunde skalte og valte dermed, som den vilde, og det har Folket fundet sig i. Jeg er ogsaa klar over, at det er en politisk Linie, som vi vil blive ved at holde, det kan ikke nytte at sætte historiske og juridiske Betæneligheder op derimod. Men man maa saa ikke glemme, at naar man handler saaledes overfor denne Ejendomsret, er der forskellige andre Former for Ejendomsretten, der ryger samme Vej.

Med Hensyn til Præstegaardsjorderne kan det vel i de fleste Tilfælde historisk godtgøres, at det er Sognet, der har Ejerrretten. Efter min Mening har Staten de fleste Steder, jeg kan maaske sige: som Helhed, ikke mere Ret til Præstegaardsjorden end til Kommunejorden. Men naturligvis kan Staten ogsaa tage Kommunejorden, det er der ikke noget i Vejen for. Men det kunde jo ske, at et Sogn vilde sige: Vi vil ikke afgive vor Præstejord, vi vil føre Retssag derom og lade Sagen gaa til Højesteret, og jeg er tilbøjelig til at tro, at Højesteret vilde give Sognet Medhold. Der vilde da komme en Begrænsning i den Mængde af Jord, der kan bruges til nærværende Formaal.

Det, som imidlertid er det afgørende her, er, at vi forringer Kirkeformuen ved denne Lov. Vi tager Jorden fra Præstegaardene, og der staar Præstegaardsbygningerne, hvad Værdi har de? Præsten har ikke Brug for andet end Stuehuset, og det kan være skralt nok med dette store Stuehus under de Forhold. Præsten nu skal leve under; men alle disse Avlsbygninger, hvad de? Den Værdi, der gives for Jorden, vil utvivlsomt ikke svare til den Værdi, som den for Øjeblikket har. Det vil derfor blive nødvendigt at give Præsterne en Erstatning. Selv om man ikke ved dette Lovforslags Behandling kan hitte ud af, hvordan den Erstatning skal blive, og man vil lade, som om der ikke skal gives Erstatning, vil det faktisk blive saaledes, at saa længe Stat og Kirke er forenede, saa længe Staten skal lønne Præsterne, og saa længe Staten kræver den Fordannelse af sine Præster, som den hidtil har krævet, vil Statskassen komme ud med ret betydelige Summer til Forøgelse af Præstelønningerne. Præsterne har nu en Løn, som ikke staar i Forhold til den, om jeg saa maa sige, Driftskapital, de har sat ind ved deres Studium, men denne Løn vil blive ringere, hvis dette Lovforslag vedtages. Vi maa derfor være klare over, at hvis vi vedtager det, bliver Tingen dyrere, end det ser ud til.

Statskassen maa give den Erstatning, som ogsaa Medlem af Kommissionen Pedersen-Nyskov omtaler i sin Betænkning.

Det var kun disse Bemærkninger, jeg vilde gøre: at vi bør nævne Tingen ved dens rette Navn, at det er superficiært Statsfæste, vi indfører her, endvidere, at som Følge af den Form, Lovforslaget har faaet, vil Jordpriserne stige, hvad der strider mod, hvad adskillige af Fortalerne for denne Lov ønsker, og endelig, at vi kommer ind i det omtalte ret svære Forhold med Hensyn til Præstegaardene. Efter min Mening vilde det bedste have været, om man gav disse Præstegaarde i superficiært Kommune-fæste, og Staten saa skaffede sig Jord til superficiært Statsfæste ad anden Vej. Dette er en Tanke, som jeg ikke tror, mange vil dele, og det bliver altsaa kun et Liebhabereri fra min Side. Men hvad jeg her har fremført, er dog Synsmaader, man ikke maa være blind for ved Behandlingen af dette Lovforslag, som jeg for øvrigt synes er interessant og med Glæde vil stemme for, blot fordi man derved forsøger den Besiddelsesform, som har haft saa stor Værdi i Fortiden, og som jeg tror kan faa Værdi i Fremtiden. Men det er og bliver superficiært Statsfæste, vi stemmer om ved dette Lovforslag.

N. Frederiksen: Da vi indenfor Landbokommissionen drøftede det Lovforslag, som her foreligger, og overvejede, hvad Navn vi skulde give den deri omhandlede Brugsform, var der enkelte, der mente, at man kunde bruge Udtrykket „Fæste“. Jeg var mellem dem, der mente, at „Eje“ var et bedre Udtryk, fordi Ordet „Fæste“ i dansk Landbolovgivning altid har dækket over en Brugsform, der var betinget. Og naar det ærede Medlem fra Vinderup (Moltesen) nu mente, at man skulde nævne Tingen ved dens rette Navn og erkende, at vi ved det foreliggende Lovforslag atter indfører superficiært Statsfæste, kan jeg ikke helt give det ærede Medlem Ret. Man indfører et Brugsforhold, som ikke har noget som helst tilfælles med de tidligere private Fæsteforhold. Ved det Brugsforhold, man her indfører, er Brugsretten uindskrænket i samme Omfang som ved Ejendomsforhold, og dette synes jeg er det, som det væsentligst kommer an paa. Ved det Brugsforhold, som man her indfører, forlanger det offentlige kun et aarligt Vederlag for Brugen af Jorden, et Vederlag, der staar i passende Forhold til det vedkommende Jordstykkets Værdi til enhver Tid. Men ellers griber Staten ikke-